

הרה"ג ר' זלמן נחמיה גולדברג

חבר בית הדין הגדול וראש כולל דעת-משה סדיגורה

רפואה ע"י פרחי 'באך' המעורב בסתם יינם

לכבוד הר' . . שליט"א

אשר שאל בענין רפואות פרחי באך שמערבבים אותם בברנדי העשוי מסתם יינם אם מותר להתרפאות בהם.

ומאחר שהשאלה מורכבת מכמה דינים אכתוב שאלות כל פרט בפני עצמו:

א. אם מותר להתרפאות בסתם יינם.

ב. אם ברנדי העשוי מסתם יינם אם מותרת בשתיה.

ג. אם מותר לבטל לכתחילה מאכל אסור כדי להאכילו לחולה שאין סכנה.

ד. אם מותר לחולה שאין בו סכנה לאכול מאכל אסור שמעורב בו דבר מר.

ה. ואם מותר לערב דבר מר וגם לבטל האיסור בבת אחת או בזה אחר זה.

ו. אם חומץ שמעורב בו מאכל איסור אם נחשב שלא כדרך אכילה.

ז. פחות מכשיעור איסור שמעורב עם דבר מר אם מותר לבריא ואם מעורב בחומץ

אם מותר לבריא.

ונתחיל משאלה ב': אם ברנדי מסתם יינם אסור. בספר אחיעזר חלק יור"ד סימן י"א

אות א כתב שאף שהריב"ש בסימן רנה וכן פסק הרמ"א בסימן קכ"ג סכ"ד שיין שרוף

שעושים מיי"נ אעפ"י שאינו רק זיעה הרי הוא כאיסור עצמו מ"מ יש לומר שזה רק העשוי

מיי"נ נסך ממש או מסתם יינם בזמנם שהיה אסור בהנאה אבל בסתם יינם בזה"ז שאין

רגילים בניסוך מותר היין שרוף אפילו בשתיה ונסתפק בזה וכתב בשם המשכנות יעקב

שמותר וכתב שעל פי זה סומכין באיזה מקומות לשתות הקאניאק בלי דרישת הכשר אם

נעשה מיי"נ כשר עכ"ל אכן להסוברים שיין גם בזה"ז אסור בהנאה גם יי"ש אסור אכן במה

שכתב הרמ"א שבזמן הזה סתם יינם מותר בהנאה לא כתב בלשון וי"א. וזה מוכח שאין

מחלוקת וגם השו"ע סובר כן אלא שלא הזכירו⁽¹⁾.

(1) ומפורש בנשמת אדם לבעל החיי אדם כלל ס"ט בד"ה אך שלשיטת הספרדים יין של גוים
אסור בהנאה גם בזה"ז ועיין בחכמת אדם כלל פ"ח סק"ב שהשיג על השך יור"ד סימן קנח ס"ק

אכן ברמ"א סימן קלד ס"ב כתב וי"א שבזה"ז סתם יינם בטל בס' ובש"ך סקט"ו סובר שרק במקום הפסד הדין כן אבל במקום שאין הפסד גם בזה"ז, אסור בהנאה עיי"ש.

^{אורייתא}

שאלה א: אם מותר להתרפאות בסתם יינם הנה בסימן קנה ס"ג ברמ"א י"א דכל איסורי הנאה דרבנן מותר להתרפאות בהן אפילו חולה שאין בו סכנה ואפילו יין נסך בזמן מותר להתרפאות ולעשות ממנו מרחץ אע"פ שהוא כדרך הנאתו ובלבד שלא יאכל וישתה האיסור הואיל ואין בו סכנה מותר לשרוף שרץ ולאוכלו לרפואה אפילו חולה שאין בו סכנה חוץ מעצי ע"ז".

אכן בנשמת אדם כלל סט ד"ה אמנם כתב שדעת הרמ"א בתשובה שלאשכנזים מותר גם לשתות סתם יינם לחולה שאין בו סכנה ואינו דומה לשאר מאכלות אסורות מדרבנן שאסורים לאכול לחולה שאין בו סכנה שזה דומה לבישול עכו"ם שמותר לחולה שאין בו סכנה כיון שאין האיסור מחמת עצמו אלא מחשש חתנות. אכן הנשמת אדם שם חולק וסובר שאסור ורק בשבת שבישל גוי שיש היכר שבת ולא בישול גוי בחול ע"כ. ונראה להוסיף דהר"ן בתשובה סימן ד' הביאו הב"י בסוף סימן קכג על דבש של ישמעלים יכולי ללמד עליו זכות כיון שישן ישמעאלים לא נאסר בהנאה אלא בשתיה וכו' ואין ביינם משום חשש איסור ניסוך נמצא שאינו נאסר אלא מחשש חתנות וכל שאוכל אותו כדרך שאין משום חשש חתנות אין בו משום חתנות דלא גרע מיין מבושל דאין בו משום חתנות וא"ת הרי כשהיה יין מתחילה נאסר והיכי פקע האיסור משום דבשלה בוא ואראך דוגמתה וגדולה ממנה רב פפא מפקי ליה אבב חנותא ושתי אלמא כל שהוא משום חתנות לאו בכל עניין נאסר והכל לפי מה שחתנותו קרוב וע"ז סמך הרא"ה בבישול עכו"ם לחולה בשבת שמותר לבריא למוצאי שבת דליכא בהא משום חתנות ואף אני אומר שאפשר לדון להלכה שהדבש מותר שאין עליו תורת יין ומתחלת דריכתו לכך נתכוונו אבל למעשה אני אוסר לפי שראיתי קצת גדולים חולקין על הרא"ה והרב בעה"ת מכללם ולפיכך ראוי לנהוג בו איסור ופורץ גדר ישכנו נחש עכ"ל.

ונראה שבנדון דידן שלוקח התרופה נראה מסברה שאין בו משום חתנות הרבה יותר מאכילת דבש ודומה לבישול עכו"ם בשבת לחולה שהתירו בשו"ע או"ח סימן שכ"ח סי"ט חולה שאין בו סכנה מותר בבישולי עכו"ם ובמ"ב שם ס"ק ס"ג "ואע"ג דבשאר איסורי דרבנן אסור לחולה שאין בו סכנה לאכול ולשתות כדאיתא ביור"ד סימן קנה שאני בישול עכו"ם שאין האיסור מחמת עצמו [כפמ"ג] שם. ומה שנשאר למוצאי שבת אסור אפילו לחולה עצמו כיון דאפשר לבשל לו אז על ידי ישראל. והכלים של בישולי א"י צריכים הכשר ויש מקילין דאין צריכין הכשר כלל עכ"ל ובשער הציון ס"ק מ"א "דבלאו הכי הרמ"א סתם כדעת הרא"ה דאף לבריא מותר דאין על זה בישול גוים וכן דעת הנקודת הכסף

ט"ז שפירש שהריב"ש כוונתו לדין הש"ס שהרי השיבו לשואלים והביא עוד מהריב"ש סימן רנ"ו שהיתר של זה"ז רק במגע גוי ולא בסתם יינם.

ולמעשה אין להקל וכו' דסבירא לן כהט"ז עכ"פ לענין הכלים יש לסמוך עליהם וכן משמע בחיי אדם עכ"ל.

והנה לפ"ז יש לנו היתר לגבי אשכנזים אבל לא לגבי ספרדים ואף שהרא"ה והר"ן כתבו לשיטת הספרדים מ"מ הם מדברים ביין ישמעאלים אבל ביין של נוצרים שהם עובדי ע"ז בזה לא התירו.

שאלה ג: אם מותר לכתחילה לבטל מאכל אסור כדי להאכילו לחולה שאין בו סכנה בספר פרשת דרכים לבעל המל"מ הובא בתשובת אבני מילואים סימן יח כתב שאסור לבטל איסור כדי להאכילו לחולה שיש בו סכנה אלא יש להאכילו האיסור כמו שהוא וטעם הדבר שלא הותר לחולה אסור רק כשהאיסור מרפאו לכן מותר לשחוט עבור חולה בשבת אבל לבטל איסור אין האיסור מרפאו ואינו אלא להצילו מאיסור חמור וזה אין לו היתר והאבני מילואים שם חולק עליו וסובר שלמ"ד אין מבטלים איסור לכתחילה הוא איסור דרבנן אומרים חטא בכה"ג באיסור דרבנן בשביל שיזכה חבירך באיסור תורה והא שלא התירו לבטל תרומה ברוב להאכילו לחולה משום שביטול תרומה אסורה מן התורה שעוברים על משמרת תרומתי שעל ידי הביטול מוריד הקדושה מהתרומה ומעתה לבטל איסור כדי להאכילו לחולה שאין בו סכנה לכאורה לא מיבעי להפרשת דרכים אסור ק"ו אם לחולה אסור כש"ש לחולה שאין בו סכנה ואפילו לדעת אבני מילואים אסור שעד כאן לא התיר אלא לעבור איסור דרבנן כדי לזכות שלא יעבור החולה איסור תורה אבל לעבור איסור דרבנן זה כדי לזכות באיסור דרבנן אחר אין היתר ומכיון שאין היתר לאבנ"מ לבטל תרומה שאסור מן התורה משום משמרת כדי לזכות שלא יעבור החולה איסור חמור שהוא אכילת תרומה שהוא מיתה בידי שמים כך לכאורה יש לאסור לבטל איסור דרבנן כדי להאכיל איסור דרבנן לחולה שאין בו סכנה אכן הבאר יצחק בסימן י"ח ד"ה אמנם התיר לבטל איסור דרבנן להאכיל לחולה שאין בו סכנה. ומטעם זה התיר לשחוט ביו"ט טריפה מטעם שיכול לבטל ברוב ולהאכיל לחולה שאין בו סכנה וכתב שם שאף שאסור להאכיל איסור לחולה שאין בו סכנה אבל לבטל מותר שאין זה איסור אכילה ולא הזכיר מש"כ הפרשת דרכים והאבנ"מ.

ונראה לענ"ד שגם להמל"מ והאבנ"מ מותר לבטל לחולה שאין בו סכנה ודוקא לחולה שיש בו סכנה אסור לבטל וטעם הדבר שלחולה שיש בו סכנה הרי יש לו היתר לאכול כמו שהוא ונמצא שהביטול אין בו הצלה לחולה אבל לבטל לחולה שאין בו סכנה הביטול הוא צורך החולה שהרי בלי הביטול אסור לו לאכול ולכן מותר לבטל שהביטול גורם הצלת החולה שאין בו סכנה. והנה זה שביטול ברוב מועיל גם לדעת השו"ע שסתם יינם אסור בהנאה גם בזה"ז אם מעורב באינו מינו, אמנם יתכן שהבאר יצחק לית ליה הדין של המל"מ וסברת הדבר שיש לומר שזה שאסור לבטל איסור לכתחילה טעם האיסור הוא כמו שפירש רש"י בביצה דף ג' בטעם הדבר שיש לו מתירין לא בטל שעד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר והיינו ביטול ברוב נאמר רק במקום שיפסיד ההיתר שם סמכו על

ביטול ברוב אבל לכתחילה כל שאין לו הפסד אין לסמוך על היתר זה ואם כן הדבר פשוט שאסור לבטל לכתחילה שהרי אין לו צורך לבטל האיסור שהרי אם לא יבטל לא יפסיד ההיתר וק"ו מדבר שיש לו מתירים שאסור ולא סומכים על ביטול ברוב כל שכן שעכשיו יש לו היתר לאכול בודאי שאסור לערב איסור לכתחילה וכן מוכח מקידושין דף נ"ז ע"ב שצפור המשולחת מותרת שלא אמרה תורה שלח לתקלה והקשו הרי אין כאן תקלה שהרי המשולחת תבטל ברוב ולפי מש"כ הנוב"י מיושב דהנוב"י חידש שלבטל איסור יבש בתערובות אסור מן התורה ולא נחלקו הפוסקים רק בביטול לח בלח ולכן יש תקלה.

ועוד שיסוד החילוק בין תערובות יבש ביבש לתערובות לח בלח הוא ג"כ בסברה זו שהאיסור שגורם תקלה ולכן יש לומר שביטול לח בלח היתר גמור הוא שהמיעוט כמאן דליתא אבל תערובות יבש ביבש אין בזה ביטול שנעשה האסור היתר אלא שיכול לתלות כל אחד שהוא מן התורה ומקור דברי הנוב"י נלמד ממש"כ הרמב"ם סוף פ"א משאר אבות הטומאה ומהר"י קורקוס שמחלק בין תערובות לח בלח לתערובות יבש ביבש לגבי טומאת משא עיי"ש ולפי זה אין מקום לאסור לערב מאכל איסור לחולה שיש בו סכנה שהרי לא יגרם שיסמכו על ביטול ברוב לכתחילה שהרי מותר לאכול האיסור עצמו, ויעוין מה שכתב בגליון מהרש"א ביור"ד סימן צ"ט בסופו שכתב שברור שמותר לערב איסור בהיתר ולהשליך כל התערובות לים ולפי דרכנו הדברים מבוארים שכל שכוונתו לשפוך לים אינו גורם שיסמכו להתיר איסור ולפי זה גם לבטל איסור להאכילו לחולה שיש בו סכנה מה"ת שיש מקום לאסור. וצריך לומר בדעת המל"מ שיש איסור בפני עצמו ולבטל איסור ואף שלערב כדי לשפוך מודה שמותר מ"מ כל שכוונתו לאכילה אף בהיתר אסור לבטל ומ"מ נראה שלבטל איסור ברוב כדי למוכרו לגוי מסתבר שמותר לכו"ע ואינו דומה לחולה שרק נדחה האיסור וצ"ע.

והנה בא"ת כרך א ערך אין מבטלים איסור הביאו שיטות הראשונים הראב"ד ורשב"א והר"ן שטעם איסור לבטל איסור לכתחילה שלא יהא כל אחד הולך ומבטל איסורים והרי זה נגד הכוונת חז"ל שיהיו דברים אלו אסורים ולדעתם צריך לומר שההיתר לבטל כדי לשפוך לים מפני שזה אינו מבטל כוונת האוסרים ונראה שגם המבטל להאכיל לחולה אינו מבטל טעם האיסור. אלא שלפי זה צ"ע מש"כ המשל"מ והאבני מילואים שאסור לבטל איסור להאכילו לחולה שיש בו סכנה. וצריך לומר שלא חילקו ואין הולכין אחר טעם האיסור אבל מ"מ לשפוך התערובות מותר לבטל מפני שאינו לאכילה והא לא אמרו הטעם שכתבנו שזה ק"ו מדבר שיש לו מתירין צריך לומר שצריך ב' הטעמים שלהם כדי לאסור גם אם נתערב האיסור בהיתר אלא שאין שישים שגם אסור להוסיף ולבטל או שאסור לפצוע אגוזים ולהוריד מהם דין חתיכה הראויה להתכבד דמצד הדין דבר שיש לו מתירים כל שיש לו הפסד מותר וכאן יש לו הפסד.

שאלה ד. האם מותר לחולה שאין בו סכנה לאכול דבר אסור כשמעורב דבר מר באיסור ולאכלו. הנה בסימן קנ"ה בש"ך סק"ד מבואר שהאיסור לחולה שאין בו סכנה

לאכול דברים האסורים מדרבנן מ"מ לאכול האיסור שלא כדרך אכילתן מותר ומטעם זה מותר לחולה שאין בו סכנה לאכול חלב חי. אכן השאגת אריה סימן ע"ה פסק שאסור לחולה שאין בו סכנה לאכול דברים האסורים שלא כדרך אכילתן והטעם שאחשביה. וכבר השיגו על השאגת אריה שמפורש בהרמב"ם בהלכות יסודי התורה פ"ה ה"ה שמותר לחולה לאכול איסור שעירב בה דבר מר. והא שהוכיח השאג"א לאסור מטעם שכל שאוכל לרפואה אחשביה ולענ"ד גם לפי סברה זו מ"מ זה ודאי שאחשביה אינו איסור תורה שאם זה סברה דאורייתא צ"ע דמבואר בפסחים דף כ"ד שהאוכל חלב חי פטור. ובע"כ שסברה זו אינו אלא מדרבנן ומן התורה מותר דבטלה דעתו ועוד כמש"כ המנחת חינוך שאף שאוכלו מ"מ אינו מחשיבו לאוכל ואם זה רק מדרבנן יש לומר שאף שאסור לחולה לאכול דברים אסורים מדרבנן שמאכל איסור חמור מ"מ שלא בדרך אכילה אף שאומרים אחשביה מדרבנן מ"מ אין הכרח שמדרבנן הרי זה כמאכל אסור מדרבנן אלא כאיסור בעלמא ולא כמאכל אסור.

אכן בעיקר סברת השאג"א שכל שאוכל לרפואה אחשביה יעוין ביד אברהם שבגליון יור"ד סימן קנ"ה בסופו שכתב כדבר פשוט שהאוכל לרפואה אינו מחשיב לאוכל. והנה בשו"ע בסימן פ"א ס"א כתב המחבר מחלוקת אם מי רגלים של בהמה טמאה אפי' של חמור מותר בשתיה ובפילתי מיישב שיטת הרמב"ם שלכן מותר שאינו ראוי לאכילה ומה שאסרו בגמ' שאזיל אליבא דר"מ שסובר שגם באינו ראוי לגר אסור ורק בנפסל מאכילת כלב מותר אבל להלכה מותר אבל לדעה ראשונה אסור והטעם שעומד לרפואה ולכן נחשב אוכל מוכח שאכילת רפואה נחשב אוכל וניחא דעת השאג"א שס"ל כדעה הראשונה בשו"ע שסוברים שמי רגלים של חמור ודאי אסור ע"כ סוברים שבראויים לרפואה אסור וזה כדעת השאג"א אכן גם להשאג"א קשה שהרי אינו אלא מדרבנן ואילו הגמ' בכורות משמע שאסור מן התורה. ואולי נאמר מכיון שכל העולם רגיל לאכלן ברפואה אסורה מן התורה וצ"ע.

שאלה ד: אם מותר לערב דבר מר באיסור. והנה אף שאסור לבטל איסור לכתחילה אבל לערב דבר מר באיסור הנה בשו"ת חכם צבי סימן ק"א ושאלת יעבץ ח"ב סימן קל"א נחלקו בדבר וביד אפרים סימן צ"ט התיר ולפ"ז יש היתר לערב דבר מר באיסור לכתחילה ולהאכילו לחולה שאין בו סכנה גוהיינו אפי' דלא כמש"כ באות ג' אלא שאסור לבטל איסור אף לחולה מ"מ יש מקום להתיר לערב בו דבר מר. אכן יש לעיין בטעם הדבר שלפי הטעם שכתבנו באות ג' שטעם האיסור שזה נגד רצון חכמים שיהיה איסור אפשר לומר שזה במבטל איסור ברוב שזה רצון התורה שיהיה איסור שלא ילך כל אחד ויבטל איסורים אבל לערב דבר מר שגורם שלא יאכל אין חשש שיעשו כן כל אחד. ולפי הטעם שאסור שגורם שיסמכו על ביטול ברוב שאינו היתר אלא בדיעבד אבל במערב דבר מר שיש היתר שלא בדרך אכילה בזה יש לומר שזה היתר גמור ומותר גם לכתחילה. עוד יש לומר שאף שמערב דבר מר מ"מ אסור מדרבנן וממילא אין איסור מבטל איסור לכתחילה

ומה שנחלקו אם מותר לפגום מאכל שם מיירי בטעם שנתערב במאכל שבזה פגום מותר לכתחילה ומה שלא אסרו שם לכתחילה יש לומר כיון שעיקר האיסור אין אפשרות להתיר ורק בטעם לא עשו גזירה ששיך רק בטעם.

¹²³⁴⁵⁶⁷אוצר החכמה

אמנם אחר שעירב דבר מר אם מותר להוסיף עליו עד שיהיה בהיתר שישים. הנה מבואר בשו"ע סימן ק"ג ס"ד אפילו כשאין כח באיסור לבדו לפגום אלא ע"י דבר אחר שמסייעו כגון שנפל איסור לקדירה שיש בה מלח או תבלין מדוכין ואלמלא המלח והתבלין שבה לא היה כח באיסור לפגום אפי' הכי מותר. ובש"ך סק"ב וז"ל והוא הדין איפכא כשהוא פגום מפני שאין בה מלח ותבלין ואילו היה שם מלח ותבלין לא היה פגום מותר וכתב הרע"א על זה ונראה שמותר להוסיף עד ס' וליתן אח"כ מלח או תבלין שישביח ואין בזה משום מבטל איסור לכתחילה כיון שהשתא שהוא פגום נתבטל האיסור דהא נותר טעם לפגום מדין ביטול ברוב אתינן עלה וכמו שכתב הרשב"א אלא אחר שישביח והוה כמו ניכר האיסור משום הכי כל שמוסיף מקודם כדי שלא יהיה ניכר אחר כך ניכר האיסור לא מקרי מבטל איסור לכתחילה וכו' וצ"ע לדינא עכ"ל.

¹²³⁴⁵⁶⁷אוצר החכמה

והנה להכניס דבר מר ואחר כך לבטל אין היתר לכתחילה כיון שלכתחילה יש איסור דרבנן לאכול מאכל עם דבר מר מדרבנן וממילא אסור לבטל כדי להתיר לאכול. אבל מאכל שבלע טעם איסור יכול להכניס דבר מר ונעשה היתר ואח"כ יכול לבטל לכתחילה ויש לעיין מה הטעם שמותר בנתערב פגום לערב לכתחילה והרי לדעת הרשב"א גם בנתערב פגום מ"מ יש צורך גם לביטול איסורים וכמבואר בסימן ג'. ולהטעם שאין מבטלים איסור הוא שכל שיש מתירים אין סומכים על ביטול ברוב ובע"כ שלדעת הרשב"א אסור לכתחילה להכניס פגום אלא שא"כ קשה דמבואר בסימן צ"ה ס"ד "יראה לי שאם נתנו אפר במים חמין שביורה קודם שהניחו הקדירות בתוכן אע"פ שהשומן דבוק בהם מותר דעל ידי האפר נותן טעם לפגם. ובפשטות נראה שמותר לכתחילה להכניס אפר ואח"כ להכניס הכלים ואין בזה משום מבטל איסור לכתחילה. וצריך לומר שההיתר לכתחילה מכיון שאין כוונתו לבטל רק להדיח הכלים וצ"ע.

שאלה ה': אם מותר לערב דבר מר וגם לבטל האיסור בבת אחת, הנה לחולה שאין סכנה יש לעיין כיון שמותר לו לאכול גם בלי רוב אפשר דאסור לבטל וכסברת המל"מ ואבנ"מ וגם לדעת הבאר יצחק נאסור ואף לדעת הרשב"א שפגום זקוק לביטול ברוב. אכן זה רק בפגום שלא נפגם לגמרי רק פגום קצת אבל בפגום לגמרי או בדבר מר שמותר בלי ביטול ברוב ומטעם שאין אוכלו כדרך אכילה בזה אין צורך לביטול ברוב ויש מקום לאסור שעל ידי הביטול הרי מתיר גם לבריא. אמנם לפי"ז יוצא שדבר פגום מותר להוסיף ס' ואח"כ לשבחו וכסברת רע"א אבל נתערב דבר מר שמותר שלא מטעם ביטול ברוב בזה נאסור להוסיף עליו ס'. אכן זה אינו שהרי מה שמותר דבר מר מטעם שלא אכילה מ"מ אסור מדרבנן ואעפ"כ מותר מטעם נותן טעם לפגם ולכן ברוב איסור אסור גם בדבר מר ושוב מותר להוסיף ס'.

שאלה ו': אם חומץ מעורב נחשב כמעורב דבר מר ושאלה זו אם חומץ נחשב דבר מר ואם מותר לאכול חצי שיעור בדבר איסור שמעורב דבר מר ואם מותר לאכול חצי שיעור אם מעורב בו חומץ. הנה הטור אור"ח סימן תרי"ב כתב בשם הראב"ה שלאכול חצי שיעור ממאכלים שאינם ראויים לאכילה מותר ואין בו איסור וכתב הב"י שהרמב"ם חולק וסובר שאסור לאכול ביום הכיפורים ויעוין בשאגת אריה סימן ע"ד שביאר שנחלקו בהא דאיתא בגמ' ביומא שחומץ אסור לשתות מדרבנן ביוהכ"פ אבל אין חייבין על שתיית חומץ שאין חומץ ראוי לאכילה ולדעת הראב"ה בשותה הרבה חומץ חייב ביוהכ"פ ומעתה לפי הרמב"ם יש ראייה שאסור לשתות אפי' פחות משיעור שהרי אסור לשתות מדרבנן גם מעט חומץ. אבל להראב"ה אין ראייה לאיסור שהרי חומץ הרבה חייבין עליו ע"כ. ולפ"ז כאן שמערב בחומץ לדעת ראב"ה הרי חומץ ראוי לאכילה ולדעת הרמב"ם אפי' שאינו ראוי מ"מ אסור חצי שיעור מדרבנן גם באינו ראוי.

ומ"מ נראה שגם לדעת ראב"ה אף שחומץ הרבה נחשב דבר הראוי לאכילה מ"מ זה רק כשהחומץ הוא האסור ורוצה לשתות החומץ. אבל כשהחומץ האסור נתערב בהיתר בזה אם הטעם החומץ בגריסים הוא לפגם מותר וכדאיתא בגמ' ע"ז דף ס"ז שחומץ בגריסים נותן טעם לפגם. ומעתה יוצא שלדעת הרמב"ם חומץ אינו לראוי לשתיה ומ"מ מדרבנן אסור ולדעת הראב"ה חומץ הרבה נחשב ראוי לשתיה ולכן אסור לשתות גם מעט מדין חצי שיעור. ולפי כל מה שנתבאר יוצא בנידון דידן יש היתר שמותר לבטל איסור כדי להאכיל איסור לחולה שאין בו סכנה וזה מותר גם לספרדים אכן להתיר למי שאינו בגדר חולה שאין בו סכנה אין לנו היתר רק להסוברים שלא כדרך אכילה מותר גם לבריא ובצירוף הסוברים שקוניאק ברנדי מותר גם אם עשוי מסתם יינם אבל היתר זה אינו רק לאשכנזים.

ונראה שגם לסברת השאג"א שהואכל לרפואה הרי זה אחשביה ואסור לחולה שאין בו סכנה מ"מ יש להתיר לדעת הרמב"ם שחומץ אינו ראוי לאכילה בזמן שאין הרפואה החומץ עצמו אלא שמערב התרופה בחומץ שאז אין האוכל מחשיבו אלא להרפואה ולא לחומץ ומותר וכן להסוברים שחומץ ראוי לאכילה וגם כשמערב והחומץ מרובה מ"מ לדעת הר"ן בסימן ק"ג ס"א שנותן טעם לפגם מותר גם בזמן שהרוב הוא איסור ומטעם זה אם נתערב חומץ של איסור בגריסים והרוב חומץ מותר באכילה וקשה הרי חומץ לבדו אסור. ובע"כ כשאוכל חומץ מחשיבו אבל כשאוכל מאכל גריסים והרוב חומץ דעתו לאכול הגריסים ואינו מחשיב לחומץ ומותר. ומעתה יש לומר שגם לבריא יש להתיר להוסיף חומץ כיון שאין דעתו לאכול רק התרופה עצמה שהיא של היתר ואין דעתו לאכול הברנדי שבו שבזמן שיש בו חומץ הוא לפגם ומותר לדעה ראשונה. וא"כ יתכן שבאיסור דרבנן הולכין לקולא וניתן לסמוך על דעה ראשונה שבסימן ק"ג ס"א בצירוף הקולות האחרות ולפי זה מהראוי לערב בחומץ.